

TØNSBERG RENSEANLEGG IKS
Postboks 47
3166 TOLVSRØD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Ailin Gundersen Aarnes, 33371183

Krav om at avløpsvann som går til Tønsberg renseanlegg IKS skal gjennomgå nitrogenfjerning

Vi viser til vårt varsel om pålegg om nitrogenrensing datert 18.12.2025 og til kommentarene dere sendte 5.1.2026. Vi viser også til vårt pålegg om utredning av mulighetene for nitrogenrensing datert 19.3.2024 og til utredningen dere leverte 1.4.2025.

Vår konklusjon

Krav om nitrogenfjerning

Vi legger utredningen dere har utarbeidet til grunn, og stiller krav om at avløpsvann fra tettbebyggelser over 10 000 pe i Tønsberg og Færder kommuner skal gjennomgå nitrogenfjerning.

Fristen for å ha på plass 80 % nitrogenfjerning er 31.12.2031.

Vi vedtar kravet med hjemmel i forurensningsloven § 18 tredje ledd.

Dere skal årlig, innen 1. november, rapportere på om fremdriften er i samsvar med fremdriftsplanen dere la frem i tilbakemeldingen 5.1.2026.

Sakens bakgrunn

Vi påla Tønsberg renseanlegg IKS å utrede selskapets handlingsrom for å få på plass nitrogenfjerning som renseløsning for kommunalt avløpsvann i tettbebyggelser over 10 000 pe som føres til Tønsberg Renseanlegg. Vi mottok utredningen 1.4.2025.

Med bakgrunn i utredningen dere leverte, varslet vi krav om 70 % nitrogenrensing innen 31.12.2030, og 80 % innen 31.12.2031. Dere kommenterte varselet 5.1.2026.

Vi vil i det følgende trekke frem de delene av utredningen som er vesentlig for kravet vi nå vedtar.

Renseanlegg og renseløsning

Dere vurderte i konseptvalgutredningen (KVU) sammen med Horten, Holmestrand, Færder og Sandefjord kommuner 20 ulike alternativer for renseanlegg, for å møte det kommende kravet om nitrogenrensing. KVUen anbefalte ett felles anlegg på Vallø for Tønsberg RA IKS, Bekkevika (Færder)

og Vårnes (Sandefjord), og ett anlegg på Falkensten for Horten og Holmestrand. Anbefalingen bygde blant annet på en samfunnsøkonomisk vurdering og at løsningen vil ha stor positiv virkning på resipienten. Dere oppga at dere ved vurdering av prosessløsning la vekt på robusthet, effektivitet og virkning på natur og miljø. For renseanlegget på Vallø oppga dere aktivslam med MBR som den mest relevante prosessløsningen.

Renseeffekt for nitrogen og kostnader

I utredningen dimensjonerte dere bassengvolumene for 80 % renseeffekt. Dere la ikke fram vurderinger av 70 % renseeffekt, fordi dere ønsket å ta høyde for mulige endringer i regelverket i nær framtid. Dere oppga imidlertid at dere kan tilpasse slamkonsentrasjon og karbonkilde for å nedjustere til 70 %, og dermed redusere kostnadene, men hvor mye det er å spare ble ikke beregnet. Dere oppga at den typen anlegg dere la til grunn i vurderingene (MBR) kan presses til 85 % renseeffekt, kun ved å tilrettelegge driften, og innenfor det samme bassengvolumet. Dere anslo en årlig merkostnad på 1 mill. kroner dersom dette skulle bli aktuelt. Dere bemerket imidlertid at 85 % renseeffekt vil være utfordrende å klare, på grunn av perioder med kaldt og tynt vann.

Fremdriftsplan i utredningen

Dere presenterte i KVUen en generell tidslinje for etablering av nye renseanlegg, som anslo tidspunkt for driftsstart for nye anlegg i årsskiftet 2031/32. I tidslinjen var det lagt inn politiske prosesser, anskaffelse, forprosjektering, reguleringsprosesser, detaljprosjektering, byggefase og klargjøring/overgangsfase. Dere opplyste om at tidsbruken i de ulike fasene vil variere noe mellom konseptene.

For det mest omfattende alternativet, Slagentangen, la dere frem en mer konkret fremdriftsplan med ferdigstillelse 31.12.2032. Det ble ikke presentert konkret fremdriftsplan for oppgradering av felles renseanlegg på Vallø, som er det konseptet som ble vedtatt i kommunestyrene.

Deres kommentarer til det varslede pålegget

I deres tilbakemelding 5.1.2026 skriver dere at dere er full gang med planlegging av nitrogenrensing ved renseanlegget på Vallø, og at dere er tilfredse med et varslet krav om 80 % nitrogenrenseeffekt fra 31.12.2031. Dere ber imidlertid om at vi frafaller kravet om 70 % nitrogenfjerning fra 31.12.2030, da dere ser at dette kravet kan gi store konsekvenser og uheldige løsninger, og at det vil kunne øke risiko for redusert kvalitet, HMS-utfordringer og økte kostnader. Dere nevner at erverv av grunn, regulering av tomt, etablering av sjøledninger og pumpestasjoner vil kreve tid, og at tidsplanen deres allerede er stram. Dere kommenterte videre at dere ønsker at vi stiller kravet om nitrogenrensing på samme form som EU gjør i det nye avløpsdirektivet, med en kombinasjon av %-krav og konsentrasjonskrav.

Dere presiserer i tilbakemeldingen at dere i utredningen ikke hadde valgt type renseprosess, og at dere per 5.1.2026 fortsatt skulle bruke noe tid på å beslutte dette.

Vår begrunnelse

Krav om nitrogenfjerning

Kravet om fjerning av nitrogen følger av avløpsdirektivet, og Norges forpliktelser gjennom EØS-avtalen. Dersom resipienten er eutrofifølsom, og det er avdekket et behov i resipienten for å redusere nitrogen, skal renseanlegg i tettbebyggelse over 10 000 pe ha nitrogenfjerning innen 7 år. NIVA og HI konstaterte i 2021 et behov for å redusere nitrogentilførselene til Oslofjorden¹, og

---

¹ [Utredning av behovet for å redusere tilførselene av nitrogen til Ytre Oslofjord - miljodirektoratet.no](https://www.miljodirektoratet.no/utredning-av-behovet-for-a-reducere-tilforslene-av-nitrogen-til-ytre-oslofjord)

forholdet ble rapportert til EU i 2023. I Oslofjordens nedbørsfelt, har Norge derfor frist innen 31.12.2030 til å ha på plass nitrogenfjerning ved renseanlegg i tettbebyggelser over 10 000 pe.

Avløpsdirektivet er i Norge gjort gjeldende gjennom forurensningsforskriften kapittel 14. I § 14-2 er nitrogenfjerning definert som «En renseprosess der nitrogenmengden i avløpsvannet reduseres med minst 70 % av det som blir tilført renseanlegget». Kravet er et minimumskrav.

Renseeffekt for nitrogen og kostnader

I henhold til vannforskriften skal tilstanden i overflatevann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Basert på at behovet for nitrogenavlastning i Oslofjorden er stort, bør alle kilder til nitrogen i Oslofjorden reduseres så mye som mulig.

I tråd med forurensningsloven § 18 femte ledd, har vi tatt hensyn til kostnadene ved endringen, og de fordeler og ulemper som endringen ellers vil medføre. I og med at 70 % nitrogenfjerning allerede ligger som et minimumskrav gjennom EØS-avtalen, er det merkostnaden som vil tilkomme ved å fjerne over 70 % som det i utgangspunktet er relevant å vurdere.

Ettersom dere har oppgitt at dere anser det som lite relevant å bygge en renseløsning som fjerner kun 70 %, og dere heller ikke har lagt fram konkrete kostnader for dette, har vi ikke anledning til å vurdere høyere rensegrader opp mot minimumskravet på 70 %. Vi tolker det dithen at dere uansett vil bygge for minimum 80 % nitrogenfjerning. Vurderingen vår blir derfor om det er rimelig å kreve høyere rensegrad enn dette.

Den årlige merkostnaden dere anslår på 1 mill. kroner for 85 % renseeffekt, anser vi som kostnadmessig forsvarlig. Men basert på at 85 % rensegrad vil kreve optimal nitrogenfjerning til enhver tid, uten mulighet for å kompensere dårligere rensing i kalde perioder med bedre rensing sommerstid, anser vi det ikke som realistisk å gjennomføre. Spesielt ikke i lys av at dere periodevis har kaldt, tynt avløpsvann.

Basert på informasjonen dere har lagt fram, ser vi det som realistisk og riktig å stille krav om 80 % renseeffekt ved Tønsberg renseanlegg IKS. Rensegraden for nitrogen (tot-N) er basert på årlig middelvei.

Vi har ikke føringer når det gjelder deres valg av type renseprosess, så lenge anlegget kan oppfylle kravene vi vedtar.

Frist for nitrogenfjerning

Dere skrev i tilbakemelding på varsel om pålegg om utredning av nitrogenfjerning at dere hadde laget en stram, men realistisk fremdriftsplan, og at en ytterligere innskjerping av tidsfristen ville true kvaliteten på arbeidet. Dere ba om at vi satte frist for oppnåelse av nitrogenrensing til 31.12.2031.

Ettersom vi ikke ønsket at dere skulle utelukke alternativer basert på en for stram tidsfrist, påla vi dere å utrede hvordan dere kunne ha på plass nitrogenrensing innen 31.12.2031. KVUen vurderte 20 ulike alternativer for fremtidig nitrogenrensing, og anbefalte oppgradering av anlegget på Vallø. Den konkrete fremdriftsplanen dere leverte i utredningen, omhandlet imidlertid bygging av nytt renseanlegg på Slagentangen, og oppgav at et slikt anlegg ville kunne overtas 31.12.2032.

Det er nå fattet kommunestyrevedtak i alle de tre kommunene om å gå videre med det anbefalte konseptet på Vallø, og avløpet fra Vårnes og Bekkevika skal føres inn på Tønsberg renseanlegg.

Vi skrev i varselet 18.12.2025 at vi forventet en raskere ferdigstilling av et oppgradert anlegg på Vallø, enn det som ville vært mulig for Slagentangen-alternativet. Vi satte derfor fristen for å oppnå 80 % nitrogenrensing til 31.12.2031, som også var i tråd med tidspunktet dere anslo i den generelle fremdriftsplanen dere presenterte. I oppdatert fremdriftsplan 5.1.2026, har dere også satt 31.12.2031 som milepælsdato for rensing av nitrogen iht. rensekrav.

Ettersom Norges forpliktelser gjennom EØS-avtalen stiller krav om 70 % nitrogenfjerning fra 31.12.2030, varslet vi at vi også ville stille dette som krav. Basert på tilbakemeldingen dere gav på varselet, om at et slikt krav kan gi uheldige løsninger, og øke risiko for redusert kvalitet, HMS-utfordringer og økte kostnader, har vi vurdert at fordelene ved å stille et slikt krav ikke kan veie opp for ulempene denne risikoen kan utgjøre. Vi mener det er viktigere å sikre at de oppgraderte anleggene blir klare og fungerer optimalt fra 31.12.2031, enn at 70 % nitrogenfjerning kommer på plass innen 31.12.2030.

Vi har stilt kravet om nitrogenfjerning som et krav om renseprosent, og velger å ikke bruke EUs kravsform, som i tillegg gir anledning til å verifisere rensingen ved å oppnå en gitt konsentrasjon. Etter vår vurdering vil krav til renseseffekt i prosent i større grad bidra til forbedring av avløpsnett og fjerning av fremmedvann, enn det et krav til utslippskonsentrasjon vil gjøre. Å fjerne fremmedvann gir mindre volum og mer konsentrert avløpsvann inn på renseanlegget, og bedre forutsetning for god rensing.

Tillatelse til oppgradert renseanlegg

Tillatelsen til Tønsberg renseanlegg IKS ble vedtatt 1.1.2017, og vi har anledning til å endre den i medhold av forurensningsloven § 18 tredje ledd med virkning 10 år etter dette.

Vi har valgt å heller vedta et krav om nitrogenfjerning ved Tønsberg RA IKS nå, da vi mener vi har tilstrekkelig informasjon til å vurdere hvilken rensegrad for nitrogen som er relevant. Vi vil avvente øvrig endring av tillatelsen til flere detaljer knyttet til det nye renseanlegget er avgjort.

Et krav nå, der rensekravet for nitrogen gjøres kjent, gir forutsigbarhet. Det er også ressursbesparende for både selskapet og Statsforvalteren å unngå dobbel søknadsutarbeidelse og saksbehandling innenfor et relativt kort tidsrom.

Vi understreker at det kun er nitrogenutslippene som er vurdert i dette vedtaket. Andre forhold vil bli tatt opp til vurdering når vi utarbeider ny tillatelse til renseanlegget.

Endret hjemmelsgrunnlag

Vi vedtar nå kravet om nitrogenfjerning med hjemmel i forurensningsloven § 18 tredje ledd, og ikke § 7 fjerde ledd som først ble varslet. Sistnevnte forutsetter at det foreligger et ulovlig forhold, noe vi ikke kan se at det gjør her. Vi har nylig gjort denne avklaringen om hjemmelsgrunnlag med Miljødirektoratet. Innholdet i kravet om nitrogenfjerning er imidlertid det samme som dere ble varslet om 18.12.2025. Vi anser derfor at dere allerede har hatt anledning til å uttale dere, og at det ikke er nødvendig å forhåndsvarsle på nytt, jf. forvaltningsloven § 16 tredje ledd punkt c.

Naturmangfold

I og med at vedtaket om fjerning av nitrogen vil ha utelukkende positive virkninger på naturmangfold, har vi ikke vurdert de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12.

Rapportering av fremdrift

Dere skal årlig, innen 1. november, sende oss en kort (maks en side) vurdering av om dere er i rute etter fremdriftsplanen dere la fram 5.1.2026, og om dere kommer til å oppnå kravet om nitrogenfjerning innen fristen.

Dersom dere ligger bak planlagt fremdrift, må dere beskrive hvorfor, hvilke tiltak dere gjør for å unngå ytterligere forsinkelser, og hva dere gjør for å hente inn forsinkelsen.

Klageadgang

Dere kan klage på vedtaket **innen fire uker** etter at melding om vedtaket er mottatt. En eventuell klage skal angi hva dere klager på, og den eller de endringer dere ønsker. Klagen bør begrunnes, og dere bør nevne andre opplysninger av betydning for saken.

Det følger av forvaltningsloven § 29 fjerde ledd at vi i særlige tilfeller kan forlenge klagefristen utover de tre ukene lovens § 29 første ledd setter. Med bakgrunn i at vi fatter vedtaket på en tid som mange har ferie, og vedtaket medfører omfattende tiltak i kommunen, har vi utvidet klagefristen med en uke. Etter vår vurdering vil ikke denne forlengelsen påføre parter i saken unødvendige eller urimelige kostnader eller ulemper.

En eventuell klage skal dere sende til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Hvis vi ikke gir medhold i klagen, vil vi sende den til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Med hilsen

Siv Hege Wang Grøvo (e.f.)
fagsjef

Ailin Gundersen Aarnes
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Tønsberg kommune	Postboks 2410	3104	TØNSBERG
Færder kommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY
Sandefjord kommune	Postboks 2025	3202	SANDEFJORD